

18.3.2020

Eduskunnan Sivistysvaliokunnalle

Lausuntopyyntö 18.3.2020

Asia: M 4/2020 vp Muu asia: Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksen sekä opetuksen ja koulutuksen järjestämisvelvollisuutta koskevista väliaikaisista rajoituksista

Sivistystyönantajien lausunto eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Sivistystyönantajat ry kannattaa asetuksen käyttöönottoa. Viranomaisten ja hallituksen toteama uhka, jonka koronaviruksen nopea leviäminen yhteiskunnalle aiheuttaa, on syytä ottaa vakavasti. Sivistan jäsenet ottavat opiskelijoiden ja henkilökunnan terveyden hyvin vakavasti. Iso osa jäsenistämme oli ryhtynyt poikkeusjärjestelyiden varmistamiseen ja etäopetukseen siirtymiseen jo ennen valtioneuvoston suosituksia.

Sivista esittää asetukseen muutosta, että koronaviruksen aiheuttaman poikkeustilanteessa, **myös toisen asteen koulutuksessa tulee voida poiketa koulutuksen suoritusrajoista**, kuten esityksessä on todettu korkeakoulutuksen osalta. Katsomme, että lukiolain 23 pykälässä sekä ammatillisen koulutuksen lain 11 pykälässä mainittu muu erityinen syy täytyvät tässä poikkeustilanteessa. Tämän vuoksi ammatillisen ja lukiokoulutuksen valmistavissa koulutuksissa sekä lukiokoulutuksessa tulee voida poiketa koulutuksen maksimisuoritusajoista.

Valmiusasetuksen käyttöönoton takia koulutustoiminta jatkuu poikkeusjärjestelyin koko maassa. Suuri osa eri koulutusasteiden koulutuksesta pyritään pitämään toiminnassa erilaisin etä- ja itseopiskelujärjestelyin. Poikkeustilanteessa on tärkeää katsoa paitsi nykyhetkeen myös sen yli. Koulutuksen, tutkimuksen ja osaamisen rahoitus on turvattava kriisin aikana **ja varauduttava esimerkiksi rajoituksista johtuvien valtionosuusmenetysten kompensointiin koulutuksen järjestäjille.**

Tilanne on haastava erityisesti pienissä oppilaitoksissa. Monet Sivistan jäsenistä toimivat ilman valtionosuusrahoitusta tai saavat vain osittain rahoituksensa sitä kautta. Moni koulutus tapahtuu markkinalähtöisesti. Osa koulutuksesta voidaan järjestää etäopetuksena, mutta erityisesti yritysten, yksityisasiakkaiden sekä työvoimatahojen perumat koulutukset ovat jo nyt aiheuttaneet markkinahäiriön. **Erityisen vaikeassa tilanteessa ovat vapaan sivistystyön sekä taiteen perusopetuksen oppilaitokset, joiden toiminta käytännössä pysähtyi seinään.** Osa oppilaitoksista arvioi, että jopa puolet vuoden tuotoista voi jäädä saamatta. Sivistan jäsenet työllistävät noin 56 000 työntekijää.

Epäselvyyttä aiheuttavat myös viranomaisten erilaiset tulkinnat. Esimerkiksi aluehallintoviranomaisilla on ollut opetus- ja kulttuuriministeriötä tiukemmat tulkinnat siitä, miten koulutuksia voidaan järjestää ja miten ei. Sivista korostaa, että oppilaitokset ja korkeakoulut eivät ole menneet kiinni, vaan opiskelijan opinnot pyritään järjestämään muulla tavoin. **Opetuksen ja koulutuksen sujumisen kannalta on olennaista, että viranomaiset tiivistävät keskinäistä yhteydenpitoon ja linjaavat yhtenäisesti.** Hyvä periaate on, että työnantaja viimekädessä päättää, miten oppilaitos poikkeusolot huomioiden järjestää koulutuksen. Toiminta siis jatkuu, mutta työnantaja ratkaisee, miten toimitaan.

Sivista ehdottaa, että opetus- ja kulttuuriministeriö sekä muut keskeiset viranomaistahot, kuten aluehallintoviranomaiset, opetushallitus ja työ- ja elinkeinoministeriö järjestävät nopealla aikataululla tietoisuudella webinaarin koulutuksen ja opetuksen järjestäjille. Tällainen järjestettiin 17.3.2020 ammatillisen koulutuksen järjestäjille AMKE ry:n avulla. Vastaavia webinaareja on syytä järjestää erityisesti vapaan sivistystyön järjestäjille sekä taiteen perusopetuksen kentälle.

Lopuksi haluamme tähdentää, että jo pitkään todettu tarve nostaa suomalaisten koulutus- ja osaamistasoa sekä tki-toiminnan intensiteettiä ei ole akuutin kriisin myötä poistunut. Kriisin aikana tarvittava poikkeusrahoitus esimerkiksi yritysten toiminnan tukemiseksi ei voi olla pois koulutuksesta ja tutkimuksesta. Muutoin vaarana on, että kriisin jälkeen osaamisvaje hidastaa talouden ja yhteiskunnan toipumista.

Sivistystyönantajat ry

Helsingissä 18.3.2020

Laura Rissanen
johtaja
Sivistystyönantajat ry
041 540 4505

Heikki Holopainen
johtava asiantuntija

Jussi-Pekka Rode
elinkeinopoliittinen asiantuntija